

Наукова дискусійна платформа при Мінекономіки – 2025: третє засідання

На третьому у 2025 році засіданні Наукової дискусійної платформи при Міністерстві економіки України, яке відбулося 15 вересня у рамках представлення результатів досліджень науково-дослідних інститутів щодо відновлення економіки України, свої розробки представили Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України" та Інститут економіки промисловості НАН України. Дослідження ДУ "ІЕПр НАН України" було присвячено стимулюванню зростання експорту, Інституту економіки промисловості – підтримці інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями.

Результати наукового дослідження **"Лібералізація транспортних перевезень для розширення можливостей просування експорту"** щодо економічних ефектів лібералізації ринку транспортних послуг та її впливу на експортну активність України були висвітлені у доповіді д.е.н., завідувачки відділу розвитку інфраструктури Олени НИКИФОРУК.

У доповіді було обґрунтовано економічні результати реалізації ключових рекомендацій дослідження:

1) *зниження питомих логістичних витрат* – за розрахунками еластичності експорту до вартості транспортування, зменшення середніх витрат на перевезення на 10% здатне забезпечити зростання експорту товарів на 12–15% у середньостроковій перспективі та додатково отримати близько 72 млрд грн. Це підтверджує, що навіть невелике полегшення логістичного навантаження стає потужним стимулом для розширення зовнішньої торгівлі;

2) *поглиблення лібералізації ринку транспортних послуг* – відкриття ринку перевезень, взаємне визнання ліцензій та доступу до інфраструктури забезпечать щорічне зростання експорту транспортних послуг на 5–7%, що відповідає додатковому отриманню від 6,6 до 9,2 млрд грн. Це змінює позиції України як логістичного хабу Східної Європи та зменшує залежність від іноземних перевізників;

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національного Академічного банку України»
Відділ розвитку інфраструктури

Еластичність експорту товарів до логістичних витрат

Рік	ВВП, млрд грн	ВВП, млрд грн	Δ ВВП, %	Δ ВВП, %	Δ ВВП, %
2017	20 762,07	21 771	4,83	0,2719	0,02
2018	21 795,13	22 800	4,73	0,2719	0,02
2019	22 046,11	23 830	4,63	0,2719	0,02
2020	20 179,80	21 860	4,58	0,2719	0,02
2021	24 112,89	25 890	4,07	0,2719	0,02
2022	30 116,10	31 920	3,33	0,2719	0,02

Еластичність експорту транспортних послуг

Рік	ВВП, млрд грн	ВВП, млрд грн	Δ ВВП, %	Δ ВВП, %	Δ ВВП, %
2017	2 421,00	2 521,00	4,13	0,2719	0,02
2018	2 561,20	2 661,20	4,33	0,2719	0,02
2019	2 691,30	2 791,30	3,71	0,2719	0,02
2020	2 351,30	2 451,30	4,25	0,2719	0,02
2021	2 851,30	2 951,30	3,51	0,2719	0,02
2022	3 351,30	3 451,30	2,98	0,2719	0,02

3) *упровадження європейських цифрових інструментів* – повноцінна інтеграція системи Single Window, eFTI, NCTS та спільного прикордонного контролю здатна скоротити час оформлення вантажів на 40–60% і зменшити витрати бізнесу до 30–40%. Такий ефект може бути досягнутий завдяки автоматизації процедур, уніфікації даних та обміну інформацією з європейськими митними та транспортними платформами;

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національного Академічного банку України»
Відділ розвитку інфраструктури

Додаткові макроекономічні вигоди: комплексне впровадження 12 інструментів лібералізації – від авторизованого економічного оператора та взаємного визнання сертифікатів (ACAA) до інтеграції в міжнародні коридори TEN-T та Middle Corridor – здатне забезпечити: зростання ВВП від 0,5–0,7 в.п. щороку завдяки мультиплікативному ефекту логістики та залученню інвестицій за консервативного сценарію, до 2,5 в.п. у разі повернення до структури експорту до повномасштабного вторгнення. Очікуваний додатковий приріст становитиме від 38,3 до 53,6 млрд грн – навіть за консервативного сценарію; зменшення викидів CO₂ на 8–10% завдяки розвитку мультимодальних та електрифікованих перевезень; довгострокові інвестиції в інфраструктуру на мільярди євро внаслідок доступу до програм ЄС, зокрема Connecting Europe Facility; підвищиться прозорість та конкурентоспроможність ринку транспортних послуг, що сприятиме створенню нових робочих місць і стимулюватиме приватні інвестиції.

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національного Академічного банку України»
Відділ розвитку інфраструктури

7. Фінансові переваги експорту на міжнародних коридорах TEN-T та Middle Corridor

Коридор	Вид транспорту	Вартість перевезення, грн/т·км	Вартість перевезення, грн/т·км	Вартість перевезення, грн/т·км
TEN-T	Морський	0,01	0,01	0,01
	Земний	0,02	0,02	0,02
Middle Corridor	Морський	0,01	0,01	0,01
	Земний	0,02	0,02	0,02

4) *додаткові макроекономічні вигоди*: комплексне впровадження 12 інструментів лібералізації – від авторизованого економічного оператора та взаємного визнання сертифікатів (ACAA) до інтеграції в міжнародні коридори TEN-T та Middle Corridor – здатне забезпечити: зростання ВВП від 0,5–0,7 в.п. щороку завдяки мультиплікативному ефекту логістики та залученню інвестицій за консервативного сценарію, до 2,5 в.п. у разі повернення до структури експорту до повномасштабного вторгнення. Очікуваний додатковий приріст становитиме від 38,3 до 53,6 млрд грн – навіть за консервативного сценарію; зменшення викидів CO₂ на 8–10% завдяки розвитку мультимодальних та електрифікованих перевезень; довгострокові інвестиції в інфраструктуру на мільярди євро внаслідок доступу до програм ЄС, зокрема Connecting Europe Facility; підвищиться прозорість та конкурентоспроможність ринку транспортних послуг, що сприятиме створенню нових робочих місць і стимулюватиме приватні інвестиції.

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національного Академічного банку України»
Відділ розвитку інфраструктури

4. Додаткові макроекономічні вигоди: комплексне впровадження 12 інструментів лібералізації – від авторизованого економічного оператора та взаємного визнання сертифікатів (ACAA) до інтеграції в міжнародні коридори TEN-T та Middle Corridor – здатне забезпечити: зростання ВВП від 0,5–0,7 в.п. щороку завдяки мультиплікативному ефекту логістики та залученню інвестицій за консервативного сценарію, до 2,5 в.п. у разі повернення до структури експорту до повномасштабного вторгнення. Очікуваний додатковий приріст становитиме від 38,3 до 53,6 млрд грн – навіть за консервативного сценарію; зменшення викидів CO₂ на 8–10% завдяки розвитку мультимодальних та електрифікованих перевезень; довгострокові інвестиції в інфраструктуру на мільярди євро внаслідок доступу до програм ЄС, зокрема Connecting Europe Facility; підвищиться прозорість та конкурентоспроможність ринку транспортних послуг, що сприятиме створенню нових робочих місць і стимулюватиме приватні інвестиції.

Вид транспорту	Вид транспорту	Вартість перевезення, грн/т·км	Вартість перевезення, грн/т·км	Вартість перевезення, грн/т·км
Морський	Морський	0,01	0,01	0,01
	Земний	0,02	0,02	0,02
Земний	Морський	0,01	0,01	0,01
	Земний	0,02	0,02	0,02

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національного Академічного банку України»
Відділ розвитку інфраструктури

6. Інвестиційні переваги експорту на міжнародних коридорах TEN-T та Middle Corridor

Коридор	Вид транспорту	Вартість перевезення, грн/т·км	Вартість перевезення, грн/т·км	Вартість перевезення, грн/т·км
TEN-T	Морський	0,01	0,01	0,01
	Земний	0,02	0,02	0,02
Middle Corridor	Морський	0,01	0,01	0,01
	Земний	0,02	0,02	0,02

Представлені результати дають можливість стверджувати, що реалізація запропонованих заходів стане потужним драйвером зовнішньоекономічної активності України: з одного боку, зменшить логістичні бар'єри, сприятиме конкурентоспроможності експорту та прискорить інтеграцію до європейського транспортного простору; з іншого – зміцнить внутрішній ринок транспортних послуг і стимулюватиме інвестиції в модернізацію інфраструктури.

Результати наукових досліджень Інституту економіки промисловості НАН України представили д.е.н., проф. Дмитро ЛАЗАРЕНКО – "Впровадження цифрових паспортів на промислові товари" та д.е.н. Данило ЧЕРЕВАТСЬКИЙ "Заходи та проєкти децентралізації електрогенерації".

Інформація про результати всіх досліджень викликала широку дискусію серед виробників, урядовців та науковців.

На завершення дискусії директор департаменту стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Наталія ГОРШКОВА підкреслила вагомое значення представлених результатів для напрацювання ефективних управлінських рішень щодо подолання загрозливих для економіки України викликів, відновлення та розвитку національної економіки.